

**Nr 305.**

Av herr **Bergvall** och fröken **Hennings**, om kompensation åt vissa befattningshavare för en av familjepensioneringens genomförande föranledd inkomstminskning.

I bilaga till årets statsverksproposition, berörande »Utgifterna; för flera huvudtitlar gemensamma frågor», har chefen för finansdepartementet under punkt 6 till behandling upptagit frågan om kompensation åt vissa befattningshavare för minskning av den behållna inkomsten vid familjepensioneringens genomförande. Under denna punkt erinrar statsrådet om att allmänna familjepensionsreglementet fr. o. m. den 1 juli 1937 skall äga tillämpning jämväl å icke-ordinarie befattningshavare. Medan ordinarie befattningshavare tidigare på grund av obligatoriskt medlemskap i särskilda icke-statliga änke- och pupillkassor, till vilka de haft att erlægga avgifter, varit föremål för ordnad familjepensionering och burit en del av kostnaden därför, har en motsvarande anordning saknats för de icke-ordinarie befattningshavarnas del. Då tjänstemännen alltjämt skola hava att lämna bidrag till kostnaderna för familjepensioneringen, kommer följaktligen allmänna familjepensionsreglementets genomförande att medföra en minskning av den behållna inkomsten för sistnämnda grupp befattningshavare, för såvitt de ej erhålla kompensation genom en justering i en eller annan form av de till dem enligt gällande bestämmelser utgående löneförmånerna.

Beträffande storleken av den kompensation, som skulle utgå till de extra ordinarie tjänstemännen i samband med pensionsfrågans lösning, föreslog 1934 års avlöningsrevision, att kompensation borde utgå med ett belopp motsvarande en löneklass inom resp. lönegrad, detta med hänsyn till att de extra ordinarie tjänstemännen skulle komma att få vidkännas löneavdrag för såväl tjänstepensionen som familjepensionen. 1934 års avlöningsrevision föreslog sålunda en sådan ändring av löneplanen för de extra ordinarie tjänstemännen, att begynnelselönen för alla grader av extra ordinarie tjänstemän med allenast en löneklass skulle understiga begynnelselönen för motsvarande ordinarie tjänster, medan f. n. de extra ordinarie tjänstemännen äro placerade två löneklasser under de ordinarie. Avlöningsrevisionen framhöll härvid, att man mot en kompensation av pensionsavdragen visserligen kunde invända, att avdragen komme att motsvaras av befattningshavarna tillkommande särskilda förmåner, men att det å andra sidan med fog syntes kunna göras gällande, att vid bestämmandet av de extra ordinarie tjänstemännens dåvarande löner hänsyn tagits till den omständigheten, att dessa befattningshavare icke haft att vidkännas avgifter för tjänste- och familjepensionering, och att man sålunda avsett, att de i vederbörande löneplaner då

upptagna beloppen skulle utgöra tjänstemännens behållna inkomst av anställningen.

Då en kompensation av avdragen icke utan rubbning av hela löneklasssystemet kunde sättas lägre än som motsvarade en löneklass, hade revisionen ansett sig böra föreslå den ovan nämnda ändringen i löneplanen för de extra ordinarie tjänstemännen. En av avlöningsrevisionen framlagd tablå utvisade, att en allmän uppflyttning i närmast högre löneklass för vederbörande befattningshavare skulle innebära en löneförbättring, som i vissa fall överstege och i andra fall understege den löneminskning, som förorsakades av tjänste- och familjepensionsavdragen. Olika skäl medförde emellertid, att den genomsnittliga avlöningsförbättring, som vid tillämpning av revisionens förslag skulle uppkomma, kunde antagas icke oväsentligt understiga summan av de tjänstemännen åvilande pensionsavdragen. Förslaget innebär därför enligt avlöningsrevisionens mening i realiteten endast en partiell kompensation av den på grund av pensionsavdragen inträdande minskningen i deras löneförmåner. Då befattningshavarna å extra stat åtnjöte lön, som med en löneklass understege lönen för motsvarande ordinarie tjänstemän, skulle avlöningsbeloppen för dessa befattningshavare och de föreslagna avlöningsbeloppen för extra ordinarie tjänstemän komma att sammanfalla.

1934 års avlöningsrevision ville sålunda bereda de extra ordinarie tjänstemännen viss kompensation för pensionsavdragen vid både tjänstepensionen och familjepensionen. Genomförandet av tjänstepensionen för de icke-ordinarie tjänstemännen fr. o. m. den 1 juli 1936 skedde emellertid utan att någon kompensation bereddessa tjänstemän. Inom tjänstemannakåren förväntade man emellertid, att kompensationsfrågan skulle lösas i sin helhet i samband med familjepensioneringens genomförande. I prop. nr 201 vid 1936 års riksdag rörande familjepensionen anförde också departementschefen, att kompensation enligt hans mening borde lämnas i enlighet med 1934 års avlöningsrevisions förslag.

Det i år framlagda kompensationsförslaget bygger emellertid på en ny utredning, den s. k. 1936 års avlöningsrevision. 1936 års revision har, med hänsyn till tillsättandet av 1936 års lönekommitté, funnit sig icke kunna förorda ett genomförande av 1934 års avlöningsrevisions förslag, utan har ansett sig böra överväga möjligheterna att i avvaktan på den kommande löne regleringen bereda ifrågavarande befattningshavare kompensation i annan form för den på grund av familjepensionsavdragen inträdande löneminskningen. Avlöningsrevisionen har härvid kommit fram till att en dylik kompensation skulle givas formen av ett provisoriskt lönetillägg direkt svarande mot familjepensionsavdragets belopp. Detta lönetillägg borde enligt avlöningsrevisionen dock icke tillkomma tjänstemän å extra stat (som genomgående ligga en löneklass under de ordinarie tjänstemännen) eller de extra ordinarie tjänstemän, som redan uppnått slutlönen (vilken ligger en löneklass under de ordinarie slutlön).

Undertecknade motionärer finna det vara uppenbart, att frånvaron av rätt till tjänste- och familjepension och därmed förenad avgiftsskyldighet för de icke-ordinarie befattningshavarnas del varit av avgörande betydelse vid utformningen av för dem gällande lönesystem. Dessa befattningshavares lägre löneklassplacering är sålunda en följd av frånvaron av pensionsavgifter, och de till dem utgående lönerna ha sålunda varit att anse såsom nettolöner. Tjänstepensionens genomförande utan kompensation betydde en reduktion av dessa nettolöner. Med hänsyn till detta förhållande synes det angeläget, att familjepensioneringens genomförande sker på ett sådant sätt, att icke ytterligare lönereduktion må drabba dessa tjänstemän. I själva verket ha de icke-ordinarie tjänstemännen genom de lägre lönerna redan under den föregående tiden fått vidkännas en löneminskning, motsvarande pensionsavgifterna, ett förhållande, som även chefen för finansdepartementet påpekat (prop. 201 år 1936, sid. 100).

Beträffande den nu aktuella frågan om kompensation för minskning av den behållna inkomsten vid familjepensionsreglementets genomförande vilja motionärerna framhålla angelägenheten av att denna kompensation även tillkommer tjänstemän å extra stat och extra ordinarie tjänstemän med slutlön. Genom att departementschefen frångått 1934 års löneredvisions förslag om kompensation i form av ett löneklasstillägg och i stället anslutit sig till tanken på en partiell kompensation kunna nämligen de farhågor för en sönderbrytning av löneplanen, som på vissa håll kommit till uttryck, då fråga gällt en löneklassuppflyttning, icke på något sätt göras gällande. Ej heller synes det vara rättvist, att de tjänstemän, det här gäller — tjänstemän å extra stat och extra ordinarie med slutlön — vilka oftast ha en mångårig statstjänst bakom sig och vilka framför alla andra grupper fått känna icke-ordinariesystemets avigsidor, skola vara de enda icke-ordinarie befattningshavare, som skulle undanhållas kompensationen för familjepensionsavdragen. Dessa tjänstemän kunna i flertalet fall peka på en lång, väl vitsordad tjänstetid, med arbetsuppgifter av enahanda art som ordinarie tjänstemän i motsvarande lönegrad. De äro vidare i övervägande antalet fall familjeförsörjare, för vilka en ytterligare minskning av lönen, utöver vad som redan skett i samband med beslutet om tjänstepensioneringen, skulle påtagligt drabba den behållna inkomsten.

Med hänsyn till det ovan anförda hemställes,

att den i statsverkspropositionen föreslagna kompensationen för löneminskningen vid familjepensioneringens genomförande även måtte komma tjänstemän å extra stat och extra ordinarie tjänstemän med slutlön till del.

Stockholm den 24 januari 1937.

*John Bergvall.*

*Beth Hennings.*

